

Sféra školní komunikace

k. při vzdělávacím a výchovném působení

k. ve výchovně-vzdělávacích institucích

učební styl

HAUSENBLAS, K. Učební styl v soustavě stylů funkčních. Naše řeč, 1972, č. 55, s. 150-158: "komunikační proces, dorozumivací styk mezi "učícím" a "učeným" v nejrůznějších jeho modifikacích"

- a) sociální komunikace
- b) pedagogická komunikace

učitel - žák/žáci

dialogičnost

sociální role - asymetričnost
míra individualizace

vliv stylových faktorů - dominantní role adresáta

vztah k odbornému funkčnímu stylu: Stupeň odbornosti může být velmi různý, od elementární výuky dětí až k vysoce náročnému učení odborníků. Promluvy učebního stylu tedy mohou z oblasti prakticky odborné přesahovat i do oblasti vědecké.

Charakteristické tendence učebních textů

- kombinace jazykových a piktografických prostředků (významová redundance)
- užívání grafických prostředků
- koherence textu
- termíny a definiční formule
- učební texty směřují k větší konkrétnosti než texty obecně odborné

Základní komunikační cíle:

- a) **sdělovat, předávat informace** takovým způsobem, aby si je adresát zapamatoval, osvojil a byl schopen je opakovaně aplikovat a kreativně využívat
- b) **působit na adresáta** (žáka) ve prospěch formování a socializace jeho osobnosti

funkce - referenční a konativní (+RVP)

sociální role učitele - složená z více podrolí

komunikace jednosměrná i obousměrná, monologická i dialogická

Kódy

- 1) Psanost a mluvenost
  - 2) Variety češtiny
  - 3) Vícejazyčnost a sémiotická heterogenost
- grafické, paralingvální, neverbální prostředky

Normy

- pravidla (školní řád aj.)
- podle typu výuky

Frontální forma výuky (podle Gavory) - učitel má právo kdykoliv si vzít slovo, mluvit s kým chce, zvolit téma hovoru, rozhodovat o délce hovoru, hovořit kdekoli ve třídě a v jakékoli poloze x žák má právo mluvit jen když dostane slovo, jen s tím, s kým má, jen tak dlouho, jak má a na místě a v poloze určené učitelem

Žánry

a) psané projevy

- výukové texty (učebnice, pracovní sešity), učitelské přípravy, testy
- žákovské výpisky, žákovské práce, testy
- prezentace

b) mluvené projevy

- výklad (monolog učitele)
- organizační dialog učitel - žák
- výukový dialog učitel - žák (žáci), zkoušení
- mluvený monolog žáka
- dialogy mezi žáky při skupinových pracích aj.

+ různé formy e-learningu apod.

Pro proces učení ale může být využit téměř jakýkoli text

druh kontaktu mezi komunikanty: přímý x nepřímý

interakčnost

Část hodiny zabírá i přímá činnost, při níž se nemluví (psaní, tiché čtení, vypracovávání cvičení a příkladů)

připravenost - nepřipravenost

veřejnost - neveřejnost (asymetrie)

V rámci třídy jako sociální skupiny se formují následující vztahy (Eliška Chvalovská):

učitel-žák

učitel-skupina žáků

učitel-třída

žák-žák

žák-skupina žáků

žák-třída

skupina žáků-skupina žáků

skupina žáků-třída

Organizace vyučovací jednotky v učebnici

- a) **Motivační fáze** - uvedení do tématu
  - výchozí text
  - tvořivá cvičení
  - pokyny ke cvičením
- b) **Expoziční fáze** - výkladový text
  - poučení, poučka
  - shrnutí
  - přehledy, pravidla
  - odborné poznámky, vysvětlivky
- c) **Fixační fáze** - cvičení a pokyny k nim

Výrazové prostředky

učebnice

prezentace

opakování

učební text

učebnice, cvičebnice, mluvnice aj.

textové typy: výchozí, výkladový, cvičební, dokladový

https://www.google.cz/search?q=u%C4%8Debnice+%C4%8De%C5%A1tiny+z%C5%A1&biw=929&bih=505&source=Inms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwj6xemQschHSAhWG1RQKHWs_BYkQ_AUIBygC#imgdii=Kxn3Mep2x0DwHM:&imgrc=O1DZpEhIOmeR2M:

https://www.google.cz/search?q=u%C4%8Debnice+skén&biw=929&bih=505&source=Inms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwj1yq2OssHSAhXCNxQKHScUCOoQ_AUIBigB&dpr=1.55#tbn=isch&q=u%C4%8Debnice+d%C4%9Bjepisuu+skén*&imgrc=OJ-mGsb380iqOM:

https://www.google.cz/search?q=elf+muni+n%C3%A1hled&biw=929&bih=505&source=Inms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiRzLSus8HSAhVLUbQKHUWoC-kQ_AUIBigB#imgrc=D-fBFnmdIXGXHM:

<http://www.ted.com/>